

Parkanon kaupungin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kuntarakennelain muuttamisesta

219/00.004.0040/2018

KHALL 20.08.2018 § 147

Valtiovarainministeriö on pyytänyt kunnilta lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kuntarakennelain muuttamisesta. Lausunnot pyydetään toimittamaan 14.9.2018 mennessä sähköpostitse osoitteeseen valtiovarainministerio@vm.fi.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi kuntarakennelakiin uusi 41 § harkinnanvaraisesta yhdistymisavustuksesta vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan yhdistymiseen. Uuden avustuksen tarkoituksena on parantaa edellytyksiä kuntien vapaaehtoiisiin yhdistymisiin niissä tilanteissa, joissa liitoksessa on mukana nk. kriisikunta tai kunta, jonka taloudelliset tunnusluvut lähenevät kriisikunnan raja-arvoja ja kunnan taloudellista asemaa voitaisiin näin ollen pitää vaikeana.

Arviointimenettelyjen yhteydessä on käynyt ilmi, että merkittävänä esteenä kuntien vapaaehtoiselle yhdistymiselle on tällä hetkellä se, että liitoksessa on mukana erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa oleva kunta tai sellainen kunta, jonka talouden tunnusluvut lähenevät nk. kriisikunnan raja-arvoja. Muissa mahdollisen liitoksen osapuolena olevissa kunnissa aiempi kuntarakennelain mukaisen yhdistymisavustuksen lisäosa on koettu liian merkityksettömäksi suhteessa taloudellisissa vaikeuksissa olevan kunnan aiheuttamiin taloudellisiin vastuisiin.

Aiempaan kuntarakennelain mukaisen yhdistymisavustuksen lisäosaan verrattuna ehdotettavassa avustuksessa lisättäisiin valtioneuvoston harkintavaltaa avustuksen määrän osalta sekä toisaalta lievennettäisiin niitä edellytyksiä, joilla avustusta voisi saada liitokseen osallistuvan taloudellisissa vaikeuksissa olevan kunnan perusteella. Harkinnanvaraista yhdistymisavustusta myönnettäisiin, mikäli yhdistyminen koskisi kuntaa, joka olisi kuntalain 118 §:ssä tarkoitettu erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa oleva kunta, tai ehdotetun 41 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla vaikeassa taloudellisessa asemassa oleva kunta. Esityksessä ehdotetun 1 momentin edellytykset täyttävästä kunnasta käytetään nimitystä vaikeassa taloudellisessa asemassa oleva kunta.

Esityksen mukaan harkinnanvaraisten yhdistymisavustusten yhteismäärää vastaava euromäärä vähennettäisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaisesta valtionosuudesta. Valtionosuuden vähennys olisi kaikissa kunnissa asukasta kohden yhtä suuri. Mikäli harkinnanvaraiseen yhdistymisavustukseen varattua euromäärää ei kokonaisuudessaan käytettäisi varainhoitovuoden aikana, jäljelle jäänyt osa palautettaisiin kunnille asukasta kohden yhtä suurena osuutena varainhoitovuoden loppuun mennessä. Julkisen talouden suunnitelmassa esitetyn 10 miljoonan euron määrärahatason mukaan laskettuna valtionosuuden vähennys asukasta kohden olisi hieman alle kaksi euroa.

Esitetty harkinnanvarainen yhdistymisavustus tulee käyttää uuden kunnan talouden vahvistamiseen ja tällä nähdään olevan kuntataloutta kokonaisuutena vahvistava vaikutus. Esityksen mukaan ehdotettu harkinnanvarainen yhdistymisavustus tukee myös kuntarakennelain 2 §:n mukaisen kuntajaon kehittämisen tavoitteiden toteutumista, eli mm. sitä, että kunta muodostuu toiminnallisesta kokonaisuudesta, jolla on taloudelliset edellytykset vastata kunnan asukkaiden palvelujen järjestämisestä ja rahoituksesta.

Elinvoima- ja yritysvaikutusten arviointi: lausunnon antamisella ei ole paikallisia elinvoima- ja yritysvaikutuksia. Hallituksen esityksen tavoitteena on kuitenkin vahvistaa kuntataloutta kokonaisuutena ja tällä voidaan nähdä toteutuessaan olevan elinvoimavaikutuksia niillä alueilla, jotka saavat harkinnanvaraista yhdistymisavustusta.

Liitteenä

nro 67 / Lausuntopyyntö ja hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntarakennelain muuttamisesta

Valmistelija: kehitysjohtaja Erkki Hirsimäki

Kaup. johtajan ehdotus: Kaupunginhallitus toteaa lausuntonaan seuraavan:

Varsinkin pienten kuntien osalta lakiesitystä voidaan pitää tärkeänä ja oikeansuuntaisena. Lakiesitys voi edistää kuntien vapaaehtoista yhdistymistä, ja ilman porkkanarahaa kuntarakenteen uudistamishankkeet viime vuosien kokemusten perusteella eivät etene.

Kuntarakennerahoituksen kerääminen kaikilta kunnilta asukasmäärän suhteessa, peruspalveluiden valtionosuuden vähentämisen kautta, ei ole kuitenkaan hyväksyttävää. Ei ole oikein, että talousvaikeuksiin joutuneiden kuntien avustamisella rangaistaan muita kuntia valtionosuuksien supistamisen kautta. Erityisesti tämä tuntuu epäoikeutetulta, koska valtionosuuksia on viime vuosina jo muutenkin supistettu, ja osa kunnista on vastannut tähän raskailla toimilla. Esimerkiksi Parkano on vahvistanut talouttaan tekemällä määrätietoisesti rakenteellisia uudistuksia ja säästötoimia. Monilla kunnilla valtionosuuksien leikkaukset ovat olleet pitkäksi toistakymmentä prosenttia.

Kuntien yhdistymisen kautta valtio hyötyy monien eri maksumekanismien kautta. Rahoituksen tulisikin perustua yhdistymisistä saatavaan laskennalliseen hyötyyn ja se tulisi rahoittaa puhtaasti valtion varoista.

Päätös: Hyväksyttiin yksimielisesti.

Yleisessä tietoverkossa 21.8.2018 julkaistusta tarkastetusta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa:

23.8.2018, pöytäkirjanpitäjä Sanna-Maija Kormano

Jakelu

Valtiovarainministeriö